

Пише
Љубодраг
СТОЈАДИНОВИЋ

ЗЛОЧИН МОЈА ДЕЖЕЛА

Словеначки територијалци убили су јуна 1991. године, на граничном прелазу Холмец, тројицу дечака који се нису бранили. Подигли су руке, носили бело платно. У рукама нису имали оружје. Хтели су да кажу да је, бар што се њих тиче, тај рат био готов.

Ово није лицитирање са количином зла на овом убогом полуострву. Дакле, на чијим је леђима од закрвљених братских народа најтежи крст? Или је можда важније од свега, ко је први почео! Да ли су то, као и увек баксузни Срби, од Принципа до данас, неспремни за слогу, а готови да махнитост сваког кратковидог вође прихвате као национални усуд?

Видели смо онај злочин на Холмецу. Словеначки територијалци убили су тројицу дечака који се нису бранили. Подигли су руке, носили бело платно. У рукама нису имали оружје. Хтели су да кажу да је, бар што се њих тиче, тај рат био готов. Ионако су их генијални стратежи тамо послали без обуке и без разлога.

Аустријанци су имали довољно прибраности да сниме ту смрт недужних. Тако то иде са првим комшијама. Од првих корака ка независности, они умеју да завире у двориште. Нови, млад комшија, жељан Европе и слободе. Да видимо какав је кад почиње да мења свет око себе!

Први корак који је учињен био је злочин. За свет, то је била "одбрана од агресије"! За ЈНА, срамна генерална проба распада. Рат који је систем ОНО и ДСЗ водио сам против себе, као канцер чија метастаза почиње на северу. Територијалци убијају војнике армије која их је створила. Војна елита у Београду је зачуђена над својим малолумним пројекцијама. Све су предвидели, али ништа не успева. Чак трагично пропада и савршена операција са регрутима без свечане обавезе.

Али и таква војска без руководећег мозга, проглашена је силовитим рушитељем младе демократије. И таква Словенија, лишена милосрђа и етичких обзира, проглашена је невином и крхком жртвом.

Монопол за све касније злочине преузео је југ. Злочине у име Србије починили су најгори. Олош, који је у силним рушевинама вредносног система постао еталон родољубља. А ипак је пред снимком убиства муслиманских младића код Трнова, устала цела Србија. "Ако је онај, ко је пуцао у леђа заробљеним момцима Србин", написао је један читалац "Политике", „ја то не желим бити!".

Тачно је ово: то нису били Срби, то су били злочинци, убице немоћних. Шта су били пре – то је свеједно.

Очекивали смо бар да Словенци неће сакривати најгоре међу собом као своје најбоље. Само да кажу: "Јесте, то је ужас кога се морамо ослободити, све гледајући истини у очи. То је страшан

злочин". Па да онда два водећа Јанеза, Дрновшек и Јанша оду на Холмец и клекну пред успоменама на те дечаке.

То се, наравно, није догодило. Словенци помно чувају своју историју. Они нам посредно поручују да је то што је сликала аустријска телевизија, нешто најбоље из ње. За њих је Холмец можда легендарни подвиг. Не желе да им нека нова сазнања зарајају романтичне успомене на домовински рат.

У Хагу мисле како то није случај за њих. "Злочин није довољно велики, нисмо заинтересовани!"

Упадљиво ћуте и невладине организације из Србије, поводом тог "малог" нацистичког пира. Оне ипак не штите опште хуманитарно право, него свој удобан положај. Тако им је стимулисан селективни напор да се боре за истину коју желе. Сваки на страни хедонизам мора да има своју цену.

Словенија и Србија су последњих година поправили своје односе. Неке старе ране почеле су да зарашћују. Време бојкота роба и забране путовања, као да је иза нас.

Кад дођу велики празници, пун је Београд младих Словенаца. "Нигде животне енергије као у Србији" – кажу момци који су одрасли тек после ратова. А овде нису били никада пре. Можда је створен најбољи оквир да се заборави стара мржња.

За све то, потребна је сагласност у поштовању. Србија је нешто брже заборавила прошлост. А сада, после слика са Холмеца, враћају нам се фантазмагоричне сцене козарачког кола братства и јединства, које играју Јоже Смоле и Радмила Анђелковић. И то само неколико месеци пре јунског рата, у коме је Јанез Јанша потукао Благоја Ацића. Морало је тако да буде, генерал је имао само ЈНА, а каплар све остало.

Можда ће Србија, у времену обнове самопоштовања да купи "Меркатор". Деведесете се ипак не могу вратити. Онај ужасни снимак помаже нам да боље разумемо историју балканског зла. И да Србија нипошто не буде у дефанзиви пред њим. Нико нема права да овде упорно чува лажну невиност младе Словеније.

Тамо се зачео злочин. То не оправдава никога касније, али мора да се зна. Очекујемо да Словенци широм отворених очију погледају у темеље своје државе. Ништа се неће променити. Без љубави, до даљег. Само нека кажу, "учинили смо то!" И онда ће бити прави победници у рату са онима који су водили ЈНА. И онда ће разумети да би то било лако и без злочина. ■

Аутор је коментатор листа "Политика"